

बीउ विजन प्रयोगशाला
बागमती प्रदेश, मकवानपुर, हेटौंडा

वागमति प्रदेशमा श्रोत वीउको रुपमा उत्पादन हुने धानका विभिन्न जातहरुको विवरण

राधा-४

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०५२ (१९९५)
- सिफारिश क्षेत्र: मध्यपश्चिम र सुदूरपश्चिम तराई (कपिलवस्तु, दाङ्ग, वर्दिया, बाँके, कैलाली र कञ्चनपुर)
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ९५ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.२ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: व्याक्टेरियल पात डढुवा र मरुवा रोग अवरोधी, सुख्खा सहन सक्न
- खैँदिलो बाला र मोटो दाना हुने

Radha-4

राधा-१३

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०७४ (२०१७)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई र भित्री मधेशका सिंचित क्षेत्र तथा समुन्द्र सतहबाट ७०० मी. उचाइसम्मको नदी किनार, बेसी तथा समतल फाँट र उपत्यकाका सिंचित क्षेत्र
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १४२-१४८ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १२५.६ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३-४.२ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: पानी जम्ने कम मलिलो जग्गामा खेती गर्न सकिने
- मसुलीको जस्तो दानाको रङ्ग हुने ।

राधा १४

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०७३ (२०१६)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई र भित्री मधेशको सिंचित क्षेत्र तथा समुन्द्र सतहबाट ७०० मी. उचाइसम्मको नदी किनार तथा उपत्यका
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १३२ दिन
- औषत उत्पादन: ४.४ टन/हेक्टर
- बोटको औषत उचाइ: १०६ से.मी.
- प्रतिकुलता सहने गुण: सुख्खा अवस्थामा पनि राम्रो उत्पादन लिन सकिने, मरुवा र पात डढुवा रोग सहने
- नेपालका हालसम्मको सबै भन्दा लोकप्रिय जात सावित्री degenerate भैसकेको अवस्थामा उस्तै गुण तर सावित्री भन्दा मसिना दाना भएको जात

हर्दिनाथ-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६० (२००४)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई, भित्री मधेश, ८०० मीटरसम्मको रिभर बेसिन
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १२० दिन बोटको औषत उचाइ: ९४ से.मी.
- औषत उत्पादन: ४.०३ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: सुख्खा सहन सक्ने
- मध्यम खँदिलो बाला, भण्डे पातको कोण मध्यम ठाडो हुने

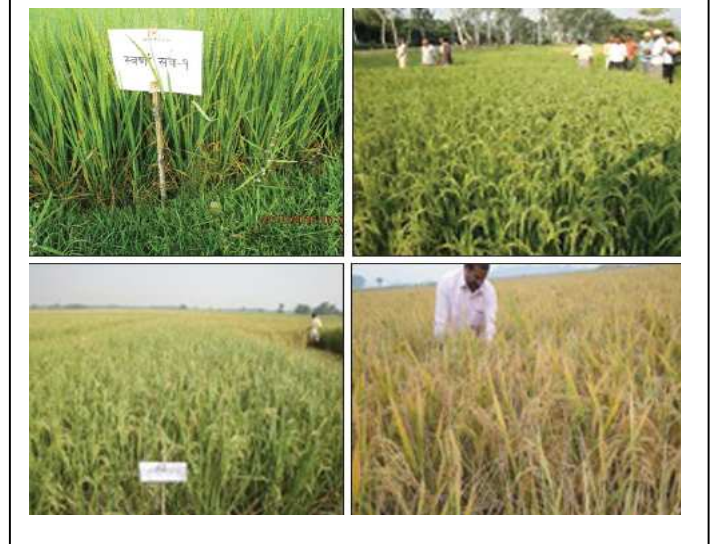
हर्दिनाथ-२

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६६ (२०१०)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई तथा भित्री मधेश
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १२०-१२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ११५ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.१-४.२ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: सुख्खा ठाउँमा खेती गर्न सकिने
- मूल सिजनको साथै भदैया खेती समेत गर्न सकिने

स्वर्णा सव-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई, भित्री मधेश र मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मका सिंचित तथा घोल क्षेत्र
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १५०-१५५ दिन
- औषत उत्पादन: ४-५ टन/हेक्टर
- बोटको औषत उचाइ: ७७ से.मी.
- प्रतिकुलता सहने गुण: पातको मरुवा र डढुवा रोग सहन सक्ने, डुवान सहन सक्ने
- बाला पाक्ने बेलासम्म बोट हरियो हुने
- बोटको उचाई र बाला पसाउने समय एकनासको हुने
- बाला धेरै लाग्ने र गाँज बढी आउने

सांवा मसुली सब-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई तथा भित्री मधेश र मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मका सिंचित तथा घोल क्षेत्र
- वाली पाक्न लाग्ने समय: १४५-१५० दिन
- बोटको औषत उचाइ: ८२ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.५-४ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: पातको मरुवा र डढुवा रोग सहन सक्ने, डुवान सहन सक्ने
- फिक्का हरियो बोट, सेतो र मसिनो दाना
- बालामा दाना लागेपछि पनि पूरा नभुक्ने

सेहराङ्ग सब-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०७४ (२०१७)
- सिफारिश क्षेत्र: समुन्द्र सतहवाट ७०० मी. उचाइसम्मको तराई, भित्री मधेश, नदी किनार, बेसी,
- तथा समतल फांट र उपत्यकाका सिंचित क्षेत्र
- वाली पाक्न लाग्ने समय: १२२-१२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०५.२ से.मी.
- औषत उत्पादन : ४.४ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: पानी जम्ने खालको जग्गामा पनि खेती गर्न उपयुक्त
- हालसम्मका डुवान सहन सक्ने मध्ये सबैभन्दा छिटो पाक्ने मसिनो जात
- मध्यम मसिनो, भात नटाँसिने खालको भएकाले उपभोक्ताको रोजाइमा पर्ने

सुख्खा धान-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: पूर्वी तथा पश्चिमी तराई, भित्री मधेश तथा मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मका बेसी तथा टार
- वाली पाक्न लाग्ने समय: १२३-१२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ९९.१ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.२-४.२ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: डाँठको गवारो र खैरो फड्के कीरा सहन सक्ने, सुख्खा सहन सक्ने
- बोट चाँडै सुक्ने, मध्यम गाँज भएको र छिटो पाक्ने

सुख्वाधान-२

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: पूर्वी तथा पश्चिमी तराई, भित्री मधेश तथा मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मका
- बेसी तथा टार
- बाली पाकन लाग्ने समय: १२२-१२४ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ९८.८ से.मी.
- औषत उत्पादन: २.३-३.५ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: डाँठको गवारो र खैरो फड्के कीरा सहन सक्ने, सुख्वा सहन सक्ने
- मध्यम गाँज भएको, बोट ढिलो सुक्ने, छिटो पाक्ने

सुख्वाधान-३

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: पूर्वी तथा पश्चिमी तराई, भित्री मधेश र मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मका
- बेसी तथा टार
- बाली पाकन लाग्ने समय: १२२-१२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०१ से.मी.
- औषत उत्पादन: २.५-३.६ टन/हेक्टर
- मध्यम गाँज भएको, बोट ढिलो सुक्ने, छिटो पाक्नेपाक्ने

सुख्खाधान-५

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०७१ (२०१४)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई र भित्री मधेशको असिंचित खेत र मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मको टार बेसी
- बाली पाक्न लागने समय: १२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ८९-१२५ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.२-४.२ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: पातको मरुवा र पात डहुवा रोग अवरोधी, डाँठको गवारो, फड्के कीराको क्षति सहन सक्ने, बालीको प्रजनन अवस्थामा सुख्खा सहन सक्ने
- बोट हेर्दा स्वर्णा धानको जस्तो, तर दानाको अकार ठूलो र अलि मोटो
- कान्छी मसुली र सोना मसुलीको सट्टामा प्रयोग गर्न सकिने

सुख्खाधान-६

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०७१ (२०१४)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई र भित्री मधेशको असिंचित खेत र मध्य पहाडको ५०० मीटर उचाइसम्मको टार बेसी
- बाली पाक्न लागने समय: १२०-१२५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ९५-१०२ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३-४ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: पातको मरुवा र पात डहुवा रोग अवरोधी, डाँठको गवारो, फड्के कीरा सहन सक्ने, बालीको प्रजनन अवस्थामा सुख्खा सहन सक्ने
- बढि पानी र सुख्खा दुवै सहन सक्ने
- बेर्ना, गाँज, र बाला पसाउने अवस्थामा सुख्खा सहन सक्ने

खुमल-४

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०४४ (१९८७)
- सिफारिश क्षेत्र: काठमाडौं उपत्यका तथा समान हावापानी भएको ३००० फीटदेखि ४५०० फीट उचाइसम्मको मध्य पहाड
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १४४ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०३ से.मी.
- औषत उत्पादन: ६.३ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: मरुवा रोग अवरोधी
- बोटको उचाइ मध्यम र लामो मसिनो दाना
- बाला र बियाँको रब फिक्का खैरो

खुमल-८

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६३ (२००७)
- सिफारिश क्षेत्र: मध्य पहाड र तल्लो पहाड
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १५८ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०५.८ से.मी.
- औषत उत्पादन: ७.७ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: सुख्खा ठाउँमा खेती गर्न सकिने
- बोट होचो, गाँज ठाडो र धेरै आउने
- बाली पाक्ने समयमा बाला ठाडो र भण्डे पातमा लुकेको हुने
- लामो, साँघुरो र सिधा पात

खुमल-१०

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: काठमाण्डौ उपत्यका र सो सरहको हावापानी भएका पहाडी क्षेत्र
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १३६ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०५.८ से.मी.
- औषत उत्पादन: ४.७८ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: ६० दिनसम्मको बेर्ना रोप्टा प्रचलित जात खुमल-४ भन्दा राम्रो उत्पादन दिएकोले बदलिंदो मौसमी प्रतिकुलतामा अर्थात् क्षेत्रका लागि उपयुक्त हुने र छरुवा धानको रूपमा पनि खेती गर्न सकिने
- पोखरेली मसिनो जस्तो देखिने तर चाँडो पाक्ने, नढल्ने र बढि गाँज हाल्ने
- लामो र चौडा भण्डे पात तथा लामो दाना

खुमल-१३

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: काठमाण्डौ उपत्यका र सो सरहको हावापानी भएका पहाडी क्षेत्र
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १४४ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०४. ८ से.मी.
- औषत उत्पादन: ४.१७ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: ६० दिनसम्मको बेर्ना रोप्दा प्रचलित जात खुमल-११ भन्दा राम्रो उत्पादन दिएकोले बदलिंदो मौसमी प्रतिकुलतामा असिंचित क्षेत्रका लागि उपयुक्त हुने
- कुनै कुनै धानमा छोटो र गुलाबी टुंडा देखिने
- चौडा भण्डेपात र पाक्ने बेलामा बाला भण्डे पात भन्दा पनि अग्लो हुने

सुनौलो सुगन्धा

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६४ (२००८)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई र भित्री मधेश
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १५८ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०५ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.८ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: पात मरुवा र घाँटी मरुवा रोग अवरोधी
- बोट नढल्ने, बाला धेरै लामो र सुनौलो दाना
- विरुवा तथा दानाबाट हल्का बास्ना आउने

मकवानपुर-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०४४ (१९८७)
- सिफारिश क्षेत्र: ढुङ्गे कीराको प्रकोप भएको तराई
- बाली पाक्न लाग्ने समय: १५० दिन
- बोटको औषत उचाइ: ११० से.मी.
- औषत उत्पादन: ४.३ टन/हेक्टर
- प्रतिकुलता सहने गुण: ढुङ्गे कीरा अवरोधी, केही हदसम्म डुवान सहन सक्ने
- बाला खँदिलो हुने र भण्डे पात कोण मध्यम ठाडो हुने

वर्षे-२०१४

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६८ (२०११)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई
- वाली पाकन लाग्ने समय: १३५-१४० दिन
- बोटको औषत उचाइ: १२९ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.८ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: पातको डढुवा रोग सहन सक्ने, सुख्खा र कम उर्वराशक्ति भएको माटोमा पनि ठिकै उत्पादन हुने
- बोट नढल्ने, दानाको रब खैरो हुने
- कान्छी मसुलीभन्दा एक हप्ता चाँडो पाक्ने

वर्षे-३००४

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०६३ (२००६)
- सिफारिश क्षेत्र: तराई र भित्री मधेश
- वाली पाकन लाग्ने समय: १५७ दिन
- बोटको औषत उचाइ: ९७ से.मी.
- औषत उत्पादन: ३.८ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: मरुवा रोग अवरोधी, सुख्खा सहन सक्ने
- बाला पाक्ने बेलासम्म पनि पात हरियो हुने
- बोट नढल्ने, धेरैजसो दानामा भुस हुँदैन तर बालाको टुप्पाको दानामा मसिनो भुस हुन्छ

सुगन्धित धान-१

- उन्मोचन भएको वर्ष: २०७३ (२०१६)
- सिफारिश क्षेत्र: समुन्द्र सतहबाट ७०० मी. उचाइसम्मको तराई, भित्री मधेश, रिभर बेसिन र उपत्यकाको सिंचित क्षेत्र
- वाली पाकन लाग्ने समय: १४५ दिन
- बोटको औषत उचाइ: १०२-१०७ से.मी.
- औषत उत्पादन: ४.५ टन/हेक्टर
- प्रतिकूलता सहने गुण: मध्यम अवधिमा तयार हुने जात भएकाले सुख्खा ठाउँमा समेत लगाउन सकिने
- विरुवा अवस्थामा विरुवाको तथा पकाउँदा भातको वास्ना आउने

सन्दर्भ श्रोत

वीउ विज्ञान गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र,
हरिहरभवन, ललितपुर